

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph.D.,
ve věci

žalobkyně: J. P., narozena ...,
bytem B. M. 1319/1, D.,

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 5. 2018, č. j. x, o povinnosti vrátit přeplatek
na vdovském důchodu,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 5. 2018, č. j. x, **se pro vady řízení ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 101 Kč do třiceti dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 5. 2018, č. j. x, kterým byly zamítnuty její námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 27. 12. 2017, č. j. x (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobkyni uložena povinnost dle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)

zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci“), vrátit žalované přeplatek na vdovském důchodu ve výši 126 870 Kč, který vznikl za dobu od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017. Současně žalobkyně navrhovala, aby soud žalované uložil povinnost nahradit jí náklady soudního řízení.

Žaloba

2. Žalobkyně namítala, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí, jelikož žalovaná se nevypořádala s její námitkou spočívající v následujících skutečnostech. Uvedla, že vdovský důchod jí byl odňat na základě skutečnosti, že její dcera L. P. dosáhla dne 1. 11. 2015 dvaceti šesti let věku, čímž přestala být nezaopatřeným dítětem ve smyslu § 20 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), přičemž péče o nezaopatřené dítě je důvodem ve smyslu § 50 zákona o důchodovém pojištění, proč vdovský důchod pobírala. Upozornila však, že nadále pečuje o svého jedenáctiletého syna I. D., přičemž výčet podmínek, za kterých měla nárok na vdovský důchod, dle § 50 zákona o důchodovém pojištění shledala zavádějícím. Uvedla, že pojem nezaopatřeného dítěte nebyl v žádném z předcházejících rozhodnutí blíže konkretizován, přičemž jako právní laik se domnívala, že tím byla myšlena i péče o jejího nezletilého syna I. D. Až po konzultaci prvostupňového rozhodnutí s odborníkem zjistila, že na základě péče o svého syna I. D. nárok na vdovský důchod nemá. Na podporu svých tvrzení poukázala na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2014, č. j. 4 As 19/2014-36, a ze dne 7. 9. 2011, č. j. 9 Ads 99/2011-43, a na vyjádření Veřejného ochránce práv ze dne 28. 6. 2018, č. j. KVOP - 28362/2018.
3. Dále sdělila, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť nesouhlasila s tvrzením žalovaného, že z okolností musela předpokládat, že jí byl vdovský důchod vyplácen neprávem, a že nezachovala potřebnou míru opatrnosti, když bez racionálního důvodu předpokládala, že může pobírat vdovský důchod a nezaslala jej zpět, ačkoliv jí už z titulu péče o nezaopatřené dítě nenáležel. Uvedla, že předpokládala, že v případě, kdy je na základě stejného titulu vyplácen vdovský i sirotčí důchod, jsou obě výplaty navzájem koordinovány, a tedy pokud je jedna ze strany správního orgánu zastavena (sirotčí důchod její dcery po dosažení dvaceti šesti let věku), musí se to současně dotknout výplaty vdovského důchodu. Sdělila, že tato skutečnost jí byla potvrzena. Poukázala na zásadu uvedenou v § 8 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), která stanovuje nutnost vzájemného souladu všech postupů v rámci činnosti jednotlivých správních orgánů, tedy i v rámci jednoho správního orgánu, a rozporovala argumentaci žalované, že výplaty vdovských a sirotčích důchodů probíhají odděleně, což může zapříčinit odejmutí jednotlivých důchodů v různých časových lhůtách, v tomto případě dvacet měsíců. Konstatovala, že žalovaná ve světle výše uvedeného jednala v rozporu se základní zásadou správního práva. Deklarovala, že měsíční splátky pobírala v dobré víře, že jí i nadále náleží, a že tedy zachovala potřebnou míru opatrnosti. Na podporu výše uvedených tvrzení poukázala na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-85, ze dne 11. 9. 2008, č. j. 1 As 30/2008-49, a ze dne 1. 4. 2015, č. j. 6 Ads 287/2014-19.

Vyjádření žalované k žalobě

4. Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě zrekapitulovala správní řízení a uvedla, že námitky žalobkyně nebyly jednoznačně rozděleny na námitku týkající se péče o dceru

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

žalobkyně a námitku týkající se péče o syna žalobkyně. Konstatovala, že za nedostatečné a chybné zdůvodnění napadeného rozhodnutí nelze považovat absenci odkazu na § 50 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, v němž je blíže specifikován pojem nezaopatřeného dítěte. Uvedla, že jelikož žalobkyně v námitkách sama sdělila, že již ví, že nemá nárok na vdovský důchod z důvodu péče o syna, který není dítětem zemřelého, nelze nevypořádání zmínky ohledně nezletilého syna žalobkyně považovat za nedostatek, který by způsobil nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Nesouhlasila rovněž s námitkou nezákonnosti napadeného rozhodnutí, přičemž poukázala na skutečnost, že k neoprávněnému pobírání důchodu postačí nedbalostní forma zavinění. Upozornila, že žalobkyně nesplnila svou oznamovací povinnost o skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na vdovský důchod a povinnost vrátit žalované vdovský důchod, o němž mohla předpokládat, že jí nenáleží. Deklarovala, že vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem případu mohla žalobkyně vědět, že jí je vdovský důchod vyplácen výhradně ve spojení se sirotčím důchodem dcery L., když byl žalobkyni opakovaně v letech 2007, 2009 a 2012 vdovský důchod odejmut a opět přiznán až po prokázání studia dcery žalobkyně. Uvedla, že pokud by žalobkyně měla nárok na vdovský důchod z titulu péče o nezaopatřeného syna I., jistě by prokázala péči o syna I. již dříve, např. v roce 2007, kdy došlo k odnětí vdovského důchodu. Podotkla, že ani po posledním odejmutí vdovského důchodu žalobkyně nepožádala o jeho opětovné přiznání z důvodu péče o nezletilého syna I., ale v souvislosti s dosažením věku 55 let. Zdůraznila, že i v případě dobré víry žalobkyně, převyšuje zde zájem na výplatě dávek v souladu se zákonem. Závěrem navrhla žalobu zamítnout pro její nedůvodnost.

Posouzení věci soudem

5. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c) a d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
6. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, neboť napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
7. Ze správního spisu soud zjistil následující podstatné skutečnosti. Rozhodnutím žalované ze dne 22. 8. 2017, č. j. x, byl žalobkyni ode dne 1. 11. 2015 odňat vdovský důchod. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 27. 12. 2017 byla žalobkyni uložena povinnost vrátit žalované přeplatek na vdovském důchodu ve výši 126 870 Kč, který vznikl za období od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017, jelikož žalobkyni byl vdovský důchod v uvedeném období vyplácen, aniž by jí náležel, neboť její dcera L. P. dovršila dne 1. 11. 2015 věk dvaceti šesti let. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně dne 1. 2. 2018 námitky, kde mj. uvedla, že se domnívala, že jelikož žalovaná zastavila její dceři výplatu sirotčího důchodu Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

pro dovršení věku dvaceti šesti let a jí nadále vdovský důchod vyplácela, bylo to pro péči o jejího nezaopatřeného syna I. narozeného v roce x ve smyslu § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná totiž spravovala jak sirotčí tak vdovský důchod a všechny potřebné informace k okamžitému zastavení vyplácení vdovského důchodu měla k dispozici. Až po pozdější konzultaci s odborníkem se žalobkyně dozvěděla, že její syn I. není nezaopatřeným dítětem v daném smyslu. Následně žalovaná vydala dne 30. 5. 2018 napadené rozhodnutí.

8. Podle § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění po uplynutí doby uvedené v odstavci 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže pečuje o nezaopatřené dítě.
9. Podle § 68 odst. 3 správního řádu se v odůvodnění uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.
10. Podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.
11. Ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, mj. vyplývá: *„Nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí pro nedostatek důvodů tak má místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán na námitku účastníka zcela reagovat. Pokud však vyloží, proč se s danou námitkou neztotožňuje, nelze již hovořit o nepřezkoumatelnosti, byť by se závěr vyslovený správním orgánem jevil soudu zcela mylný a nepřijatelný.“*
12. V projednávané věci obsahovaly námitky žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí argumentační linii, dle níž se žalobkyně domnívala, že po odnětí sirotčího důchodu dceři L. pro dovršení dvaceti šesti let věku, kdy bezprostředně nenásledovalo odnětí vdovského důchodu žalobkyni, byl vdovský důchod žalobkyni nadále vyplácen pro splnění podmínky péče o nezaopatřené dítě ve smyslu § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, kterým byl syn žalobkyně I. narozený roku x. Jelikož žalovaná měla veškeré potřebné informace k dispozici a k zastavení výplaty vdovského důchodu nedošlo, domnívala se žalobkyně, že vdovský důchod nadále pobírala po právu s ohledem na péči o syna I.
13. Žalovaná v napadeném rozhodnutí neuvedla žádné vlastní argumenty, jimiž by výše uvedenou racionální argumentační linii žalobkyně vyvrátila, když tato mohla vést k přesvědčení žalobkyně, že o neoprávněnosti pobírání vdovského důchodu nevěděla a z okolností dané věci ani vědět nemohla. Žalovaná především nezdůvodnila, proč není syn žalobkyně I. nezaopatřeným dítětem ve smyslu § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná se věnovala především zdůvodnění skutečnosti, že žalobkyně přestala mít nárok na vdovský důchod v souvislosti s dovršením dvaceti šesti let věku své dcery, přičemž prodleva v odnětí sirotčího a vdovského důchodu nemohla u žalobkyně založit dobrou víru v oprávněnost pobírání vdovského důchodu. Rovněž se zaobírala splněním podmínek pro vrácení neprávem vypláceného důchodu příjemcem důchodu ve smyslu § 118a odst. 1 zákona o organizaci.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

14. Soud konstatuje, že ačkoliv se žalovaná k výše uvedené námitce vznesené již ve správním řízení obsáhle vyjádřila ve svém vyjádření k žalobě, nemohl tento úkon žalobkyně zhojit absenci vypořádání se s danou námitkou v napadeném rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, č. j. 1 A 629/2002-25).
15. Jelikož se žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí řádným způsobem nevypořádala s výše uvedenou námitkou žalobkyně, přistoupil soud bez nařízení jednání ke zrušení napadeného rozhodnutí pro vadu řízení podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud vyslovil, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení. V rámci dalšího řízení žalovaná při vázanosti právním názorem, který vyslovil soud v tomto zrušujícím rozsudku, ve smyslu § 78 odst. 5 s. ř. s. ve věci znovu rozhodne a své rozhodnutí řádně a úplně odůvodní, tedy řádně vypořádá všechny námitky žalobkyně, s uvedením náležitých skutkových a právních úvah, které ji k jejím závěrům vedly.
16. V důsledku zrušení žalobou napadeného rozhodnutí bez nařízení jednání pro procesní vadu spočívající v nepřezkoumatelnosti žalobou napadeného rozhodnutí soud nepřikročil k přezkumu námitek žalobkyně, které se týkaly právního posouzení věci, neboť by to bylo předčasné.
17. Výrok II. o náhradě nákladů řízení vyplývá z § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně měla ve věci úspěch, má proto právo na náhradu nákladů řízení, a soud tudíž žalované uložil zaplatit jí do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů řízení o předmětné žalobě v celkové výši 101 Kč za poštovné uhrazené v souvislosti s podáním žaloby a vyslovením souhlasu s vyřízením věci bez jednání.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Ústí nad Labem 16. března 2020

6

75 Ad 24/2018

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)